

Hemşirelik öğrencilerinin gözünden bir kadına bakım verirken cinsel yaşamını tanılama: Bir metafor analizi örneği

Diagnosing a woman's sexual life while providing care through the eyes of nursing students: An example of metaphor analysis

Yeliz Dinçer¹, Şeydanur Bulut²

ÖZ

AMAÇ: Bu araştırma ile hemşirelik öğrencilerinin gözünden bir kadına bakım verirken cinsel yaşamını sorgulamaya tanılamaya ilişkin bir metafor analizi sunmak amaçlanmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEMLER: Zonguldak'ta bulunan bir devlet üniversitesinin Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 133 öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır.

BULGULAR: Öğrencilerin yaş ortalaması $22,0 \pm 1,87$ 'dir. Öğrencilerden 80,5'i cinsellik için bilgi durumunu yeterli bulduğunu ve %53,4'ü cinsellik ile ilgili konuşurken kendini rahat hissettiğini ifade etmiştir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, metaforlar açısından beş kategori ile ilişkilendirilmiştir; "Normal ve olağan bir yaşam alanı olduğunu düşünme kategorisi", "Hasta açısından özel ya da çekinilecek bir alan olduğunu düşünme kategorisi", "Eksik kalmış, konuşulmamış ve toplumsal olarak hazır olunmayan bir alan olduğunu düşünme kategorisi", "Kendi açısından ayıp, kötü ya da utanılacak bir alan olduğunu düşünme kategorisi" ve "Kendi açısından zorlandığı, sevmediği veya çözemediği, hastaların verebileceği tepkilerden de çekindiği bir alan olduğunu düşünme kategorisi" dir. Bu kategorilerden sadece bir tanesi cinsel yaşamın sorgulanmasının doğal ve rahat bir süreç olarak geliştiğini gösterirken, diğer dört kategoride bu sürecin çeşitli engeller ile çevrili olduğu ve daha sancılı geçtiği vurgulanmaktadır.

SONUÇ: Bu çalışma sonuçlarına göre, hemşirelik öğrencilerinin hastalara cinsel sağlık bakım hizmeti verme konusunda tabu ve engellerinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu konuda tabu ya da engellerin olmasının bütüncül bakım vermeyi engelleyebileceği, cinsel bakım konusunun detaylandırılarak çok boyutlu olarak ele alınmasının yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: cinsellik, cinsel yaşam, metafor, hemşirelik

ABSTRACT

OBJECTIVE: This study aimed to present a metaphor analysis regarding questioning the sexual life of a woman while providing care through the eyes of nursing students.

MATERIAL and METHODS: This study was conducted with 133 students studying at the Nursing Department of a state university in Zonguldak. The study data were collected using a questionnaire form developed by the researchers.

RESULTS: The mean age of the students was 22.0 ± 1.87 . While students 80.5% of them found their knowledge about sexuality sufficient, and 53.4% of them stated that they felt comfortable talking about sexuality. The results obtained from this study were associated with 5 categories in terms of the metaphors "The category of thinking that it is a normal and ordinary living space", "The category of thinking that it is a special or shy area for the patient", "The category of thinking that it is an area that is incomplete, unspoken and socially unprepared", "The category of thinking that it is a shameful, bad or embarrassing area for oneself" and "The category of thinking that it is an area that one has difficulty with, does not like or cannot solve, and is afraid of the reactions that patients may give". While only 1 of these categories shows that questioning sexual life develops as a natural and comfortable process, the other 4 categories emphasize that this process is surrounded by various obstacles and is more painful.

CONCLUSION: According to the results of this study, it was determined that nursing students have taboos and obstacles in providing sexual health care services to patients. It is thought that the existence of taboos or obstacles on this subject may prevent holistic care, therefore it may be beneficial for address the subject of sexual care in detail and in a multidimensional manner.

Keywords: sexuality, sexual life, metaphor, nursing

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi - Hemşirelik Bölümü, Zonguldak, Türkiye

Yazışma Adresi/ Correspondence:

Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Dinçer
Zonguldak Bülent Ecevit University 67600 Zonguldak - Türkiye
Tel: +90 544 248 93 59
E-mail: yelizdincer83@hotmail.com

Geliş/ Received: 28.02.2025

Kabul/ Accepted: 30.08.2025

GİRİŞ

Cinsellik, bireyin sağlığı, yaşam kalitesi ve genel iyilik halinin ayrılmaz bir ögesidir.^[1] Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), cinselliği yaşam boyu insan olmanın ayrılmaz bir parçası olarak tanımlarken, cinsel sağlığı ise cinsellikle ilgili olarak fiziksel, zihinsel ve sosyal yönden iyi olma hali olarak tanımlamaktadır.^[2] Cinsellik, bireylerin yaşam kalitesini belirleyen

önemli faktörlerden biridir.^[3] Hemşireler, bireylerin cinsel sağlığını koruma ve iyileştirmede büyük bir rol ve sorumluluk üstlenmektedir.^[4] Ancak hemşireler ve hemşirelik öğrencileri, cinselliği değerlendirmenin bütüncül bakımın bir parçası olduğunu bilmelerine rağmen, pratikte cinsel bakım sunmada çeşitli engellerle karşılaşabilmektedir.^[5,6]

Hastaların cinselliğini tanılamak ve bu konuyu ele almak hassas bir iletişim gerektirirken, yapılan çalışmalar hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin cinselliği konuşmaktan utanılması gibi nedenlerle cinsel sorunları kapsamlı bir şekilde değerlendirmekten kaçındıklarını ortaya koymaktadır.^[5] Hemşirelik ve ebellek öğrencileri ile yapılan bir başka çalışma, öğrencilerin %89,4'ünü cinsel sağlığı değerlendirmeyi mesleklerinin bir gereği olarak görürken, %57,1'inin bakım verdikleri kişilerin cinsel sağlığını değerlendirmedini ve %69,3'ünün cinsel konuları tartışmaktan rahatsızlık duyduğunu göstermiştir.^[7] Cinsellik, sağlık hizmetlerinde sıkça göz ardı edilen ve tanınması diğer tıbbi bilgilere göre daha zor olan bir konu olabilirken, metaforlar bu konunun daha açık ve anlaşılır bir şekilde ele alınmasını sağlayabilir.^[8]

Metaforlar, bireylerin karmaşık konuları, olguları veya durumları farklı benzetmelerle açıklamalarına olanak tanımaktadır.^[9] Bir kavramı veya durumu daha anlaşılır kılmak için kullanılan metaforlar, soyut kavramların öğrenilmesinde etkili olup bireyin kendi dünyasını anlamlandırması için güçlü bir zihinsel modelleme mekanizması oluşturmaktadır.^[10] Güncel araştırmalar, metaforların cinsellik ile ilgili karmaşık ve soyut kavramları daha anlaşılır hale getirdiğini ve bireylerin bu konuları daha rahat tartışmalarına olanak sağladığını göstermektedir.^[11,12]

Bu çalışmada, bu özel yaşam alanına dair kadın hastalara soru yöneltirken ya da iletişim kurarken hemşirelik öğrencilerinin bakış açılarının ve yaşadıkları güçlüklerin anlaşılmasına dair ayrıntılı bir analiz sunmak amaçlanmaktadır.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Araştırmanın Tipi

Bu çalışmada araştırma stratejisi olarak metafor araştırması, analiz yöntemi olarak nitel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Metafor analizi; temelde fenomenolojik yaklaşıma dayalı nitel bir araştırma tekniğidir fakat daha çok soyut kavramları öğrenmek için kullanılır ve olayları daha geniş bir kapsamda ele alır.^[12] Metafor analizi bu özellikleri ile anlaşılması zor olan durumlara alternatif bir bakış açısı sunarken, bireysel algı ve deneyimleri ortaya çıkarmak için etkili bir strateji oluşturur.^[12] Çalışma nitel araştırma raporlama kriterleri (COREQ) kontrol listesi doğrultusunda raporlanmıştır.^[13,14]

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2023–2024 Eğitim–Öğretim Yılı Bahar döneminde Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmanın yürütüldüğü bölümde Doğum–Kadın Hastalıkları Hemşireliği dersi, 3. sınıfın güz döneminde alınmaktadır ancak 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin klinik deneyimlerinin farklılık gösterebileceği göz önünde bulundurularak çalışma yalnızca 4. sınıf hemşirelik öğrencileri ile yürütülmüştür. Böylece, kadın hastaların cinsel sağlığını değerlendirme ve bakım süreçlerine ilişkin daha net bir bakış açısı elde edilmesi amaçlanmıştır.

İntörn Hemşirelik dersi kapsamında 4. sınıf öğrencileri, beş haftalık kadın doğum klinik uygulaması yapmaktadır. Bu süreçte, jinekoloji, obstetri servisleri ve doğumhane gibi birimlerde yoğun şekilde bilgi ve becerilerini kullanarak uygulamalarını pekiştirmektedirler.

Araştırmanın örneklemi, kadın doğum dersini almış, kadın hastaların cinsel açıdan değerlendirilmesi ve bakımına ilişkin temel klinik uygulamalarını tamamlamış ve bu konuda deneyim kazanmış 4. sınıf hemşirelik öğrencileri oluşturmıştır. Bu kapsamda, toplam 198 öğrenci çalışma tasarımına alınmış, 162 öğrenci çalışmaya katılmaya istekli olduğunu belirtmiştir. Ancak, 21 öğrenci formlarının isimsiz veya imzasız olması ya da demografik bilgilerde eksiklik bulunması nedeniyle, sekiz öğrenci ise metafor ve açıklamalarındaki eksiklik veya tutarsızlıklar nedeniyle çalışma dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak, 133 öğrenci (%67,17) çalışmaya dâhil edilerek, demografik özellikleri ve bir kadına bakım verirken cinsel yaşamını tanılamaya ilişkin oluşturdukları metaforlar incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler araştırmacılar tarafından Haziran – Eylül 2024 tarihleri arasında, sınıflarda yüz yüze görüşmeler yapılarak ortalama 15–20 dk'lık bir süre içerisinde ve katılımcıların kendi el yazıları ile her öğrenci için ayrı bir forma yazılı aktararak toplanmıştır.

Anket Formu

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda^[3,4,6,7,11,12] geliştirilen anket formunda; yaş, cinsiyet, kişilik yapısı, aile özellikleri ve cinselliği içeren bakım konusundaki becerilere yönelik oluşturulmuş 20 adet demografik sorunun yanında “*Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren soru yöneltmek gibidir, çünkü.....*” cümlesi yer almaktadır. Bu cümle ile öğrencilerin bir kadına bakım verirken cinsel yaşamına dair soru yöneltmeyi bir varlık, yaratık, nesne ya da duruma benzeterek karşılaştırmaları (metafor oluşturmaları) ve cümledeki boş alana metaforlarını yazmaları istenmiştir, bu esnada herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır.

Araştırmacılarından biri doktor unvanına sahip olup, nitel araştırmalar ve cinsellik konularında çalışmaları bulunmaktadır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin bir kadına bakım verirken cinsel yaşamını tanılamaya ilişkin kavramlar hakkında oluşturdukları metaforları değerlendirmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Metafor analizi çerçevesinde, katılımcılardan elde edilen betimlemeler detaylı bir şekilde incelenmiş ve ortak özelliklere sahip örüntüler belirlenmiştir. Çalışmanın ana teması olan cinsel yaşam ile ilişkili bu örüntüler doğrultusunda kodlar ve kategoriler oluşturulmuş, içerik analizi bu kodlar ve kategorilere göre yapılandırılmıştır.

Bu süreçte hem tümünden gelimci hem de tümevarımcı yaklaşımlar birlikte kullanılmıştır. Tümünden gelimci yaklaşımda, cinsel yaşam ile ilgili temel tanımlamalar esas alınırken, tümevarımcı yaklaşımda öğrencilerin oluşturduğu metaforların içerdiği kavramlar ve benzetmeler üzerinden analiz yapılmıştır.

Verilerin analizi beş aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, kodlama, adlandırma ve ayıklama aşamasında eksiksiz olarak toplanan 141 form rastgele sıralanmış ve her form, katılımcı sırasına göre numaralandırılmıştır. Yalnızca metafor içeren ancak yeterli açıklama bulunmayan ya da konu ile ilgisiz olan dört form kapsam dışı bırakılmıştır. Örneğin, “Öğretmen: Öğrettiğimiz için.” veya “Sohbet etmek: –” gibi açıklamaları yetersiz olan formlar değerlendirme dışı tutulmuştur.

İkinci aşama olan tasnif etme (eleme ve arıtma) sürecinde her metafor ayrıntılı olarak analiz edilmiş ve diğer metaforlarla ortak özellikleri ve benzerlikleri değerlendirilmiştir. Metaforlar ve açıklamalar tekrar tekrar okunarak tutarsızlıklar tespit edilmiştir. Metafor ile açıklaması arasında anlam bütünlüğü bulunmayan formlar kapsam dışı bırakılmıştır. Örneğin, “Öğretmen: Öğrettiğimiz için.” gibi açıklamaları içeren formlar değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu eleme sürecinde iki form daha kapsam dışı bırakılmış ve sonuç olarak 135 form analiz edilmek üzere değerlendirilmeye alınmıştır.

Kategori geliştirme aşamasında tüm formlar gözden geçirilip, kodlama ve ayıklama işlemleri yapıldıktan sonra metaforlar, açıklamaları ve açıklamanın ne anlama geldiği dikkate alınarak kategorileştirme aşamasına geçilmiştir. Kategoriler belirlenirken metaforları açıklayan kısmı ayrıca incelenerek anlam metaforunu en iyi temsil edecek kategoriye yerleştirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda toplam beş kategori (“Normal ve olağan bir yaşam alanı olduğunu düşünme”,

“Hasta açısından özel ya da çekinilecek bir alan olduğunu düşünme”, “Eksik kalmış, konuşulmamış ve toplumsal olarak hazır olunmayan bir alan olduğunu düşünme”, “ Kendi açısından ayıp, kötü ya da utanılacak bir alan olduğunu düşünme kategorisi “ve“ Kendi açısından zorlandığı, sevmediği veya çözemediği, hastaların verebileceği tepkilerden de çekindiği bir alan olduğunu düşünme”) oluşturulmuştur.

Geçerlik ve güvenirliği sağlama aşaması: Bu aşamada da metaforların kavramsal kategorileri temsil edip etmediğini ortaya koymak amacıyla alanında iki uzmana sunulmuş oluşturulan kategoriler ile uzmanların yaptıkları eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar ve öneriler sonucunda iki form daha metafor ve anlam tutarsızlığı nedeniyle elenerek toplam 133 form ile çalışma yürütülmüştür.

Son aşamada, veriler dijital ortama aktarılmıştır. Çalışma sonucunda ortaya çıkan metaforlar, ortak özellikleri ve analogik yönleri dikkate alınarak kategorilere ayrılmıştır. Öğrencilerin demografik verilerinin analizinde, frekans, yüzde, yaş, ortalama ve standart sapma IBM Sosyal Bilimlerde İstatistik Paket Programı (SPSS) sürüm 24.0 kullanılarak hesaplanmıştır.

Etik

Araştırma, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 26.06.2024 tarihli ve 462231 numaralı etik kurul onayı alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplandığı Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Rektörlüğünden 28.06.2024 tarihli ve 460373 numaralı, ilgili birimin yönetiminden ise 01.07.2024 tarihli ve 466490 numaralı uygunluk izinleri alınmıştır. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu İlkelerine uygun olarak yürütülmüş olup, araştırma kapsamına alınan öğrencilere çalışma öncesi ayrıntılı bilgi verilmiş ve “Gönüllü Onam Formu” ile yazılı olarak izinleri alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması $22,0 \pm 1,87$ ’dir. Öğrencilerden %85’i kişilik yapısı olarak kendisini hoşgörülü olarak değerlendirirken yine %85’i rahat bir kişilik yapısına sahip olduğunu bildirmiştir. Öğrencilerden %84,2’si çekirdek ve %24,8’i koruyucu tipteki aile yapısına sahiptir. Öğrencilerin %75,9’u kendini cinsel ifade etmekte zorlanmadığını, 80,5’i cinsellik için bilgi durumunu yeterli bulduğunu ve %53,4’ü cinsellik ile ilgili konuşurken kendini rahat hissettiğini ifade etmiştir (Tablo1).

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, öğrencilerin bakım verdikleri kadının cinsel yaşamını tanılamaya dair betimledikleri metaforlar açısından analiz edilmiş ve beş kategori ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategoriler; “Normal ve olağan

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri

	Sayı (N=133)	Yüzde %
Yaş	22,0±1,87	
Gelir Durumu		
Gelir gidere eşit	98	73,7
Gelir giderden fazla	21	15,8
Gelir giderden az	14	10,5
Kişilik yapısı		
Utangaç		
Hayır	94	70,7
Evet	39	29,3
Rahat		
Evet	113	85,0
Hayır	20	15,0
Hoşgörülü		
Evet	113	85,0
Hayır	20	15,0
Yeniliklere açık		
Evet	85	63,9
Hayır	48	36,1
Yargılayıcı		
Hayır	121	91,0
Evet	12	9,0
Muhafazakar		
Hayır	111	83,5
Evet	22	16,5
Aile yapısı		
Çekirdek	112	84,2
Geniş	20	15,0
Bölünmüş	1	0,8
Aile davranış tipi		
Koruyucu	33	24,8
Demokratik	25	18,8
Aşırı ilgili	24	18,0
Muhafazakar	24	18,0
Otoriter	23	17,3
İlgisiz	4	3,0
Anne eğitim durumu		
İlköğretim	85	63,9
Lise	34	25,6
Üniversite ve üzeri	7	5,3
Okula gitmemiş	7	5,3
Anne çalışma durumu		
Evet	101	75,9
Hayır	32	24,1
Babanın eğitim durumu		
İlköğretim	70	52,6
Lise	46	34,6
Üniversite ve üzeri	14	10,5
Okula gitmemiş	3	2,3
Babanın çalışma durumu		
Evet	96	72,2
Hayır	37	27,8
Şu ana kadar en uzun yaşadığı yer		
İl	75	56,4
İlçe	44	33,1
Köy	14	10,5
Şu ana kadar en uzun yaşadığı bölge		
Karadeniz	39	29,3
Marmara	28	21,1
İç Anadolu	25	18,8
Ege	13	9,8
Akdeniz	9	6,8
Güneydoğu	9	6,8
Doğu Anadolu	6	4,5
Yabancı Uyraklı	4	3,0

Tablo 1 devamı. Öğrencilerin demografik özellikleri

	Sayı (N=133)	Yüzde %
Üniversite eğitimi boyunca kiminle yaşadığı		
Yurt	84	63,2
Arkadaş	25	18,8
Aile	15	11,3
Yalnız	9	6,8
Romantik bir ilişkide olma		
Evet	74	55,6
Hayır	59	44,4
Kendini cinsel ifade etmekte zorlanma		
Hayır	101	75,9
Evet	32	24,1
Cinsellik için bilgi durumunu yeterli bulma		
Evet	107	80,5
Hayır	26	19,5
Cinsel danışmanlığın gerekli olduğuna inanma		
Evet	118	88,7
Hayır	15	11,3
Cinsellik ile ilgili konuşurken rahat hissetme		
Evet	71	53,4
Hayır	62	46,6
Cinsellik ile ilgili soru yöneltildiğinde kaçamak cevap verme ya da doktora yönlendirme		
Hayır	97	72,9
Evet	36	27,1

bir yaşam alanı olduğunu düşünme kategorisi”, “Hasta açısından özel ya da çekinilecek bir alan olduğunu düşünme kategorisi”, “Eksik kalmış, konuşulmamış ve toplumsal olarak hazır olunmayan bir alan olduğunu düşünme kategorisi”, “Kendi açısından ayıp, kötü ya da utanılacak bir alan olduğunu düşünme kategorisi” ve “Kendi açısından zorlandığı, sevmediği veya çözemediği, hastaların verebileceği tepkilerden de çekindiği bir alan olduğunu düşünme kategorisi”dir (Tablo 2). Bu kategorilerden sadece bir tanesi temel olarak cinsel yaşamın tanımlanmasının doğal ve rahat bir süreç olarak geliştiğini gösterirken, diğer dört kategoride ise genel anlamda bu sürecin çeşitli engeller ile çevrili olduğu ve daha sancılı geçtiği vurgulanmaktadır.

Kategori 1: Bu kategorideki metaforlarda öğrencilerin cinselliğin normal ve olağan bir yaşam alanı olduğunu kabul etmelerine ilişkin kavramlara odaklandıkları görülmektedir.

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren soru yöneltmek halini hatırlarım sormak gibidir. Çünkü profesyonel bir çalışan olmak, her soruyu utanmadan sorabilmeyi gerektirir, karşı taraf için zor olsa da tanı kriterleri için gereklidir.” (Ö 31)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren soru yöneltmek yapboz yapmak gibidir. Bakım verirken normal yaklaşılmalıdır. Çünkü cinsellikte yapbozun bir parçasıdır.” (Ö 55)

Tablo 2. Öğrencilerin bakım verdikleri kadının cinsel yaşamını tanılamaya dair kategoriler ile ilişkilendirilmiş metaforları

Kategori	İlişkili metaforlar
Normal ve olağan bir yaşam alanı olduğunu düşünme (toplam 30 öğrenci)	Gökyüzünde rahatça uçan bir kuş (Ö 10), sıradan bir soru sormak (Ö 14, Ö 15), kolay soru sormak (Ö 20), normal bir konu hakkında soru sormak (Ö 24), çocuk oyuncuğu (Ö 25, Ö 37, Ö 73, Ö 92, Ö 94), halini hatırlarını sormak (Ö 31), ağaç ve meyve (Ö 35), tereyağından kıl çekmek (Ö 40), nasılsın demek (Ö 42), hayatın içinden bir parça (Ö 47), doktorluk (Ö 53), yapboz yapmak (Ö 59), cinsel sağlık (Ö 64), normal bir durum (Ö 56, Ö 65, Ö 118, Ö 123), toprakta çiçek (Ö 84), çocuklarla vakit geçirmek (Ö 93), çocuk işi (Ö 95), arkadaşıyla sohbet etmek (Ö 98), adını sormak (Ö 109), sabah kahvaltıda çay içmek (Ö 125), tereyağından kıl almak (Ö 126), bugün tuvaletinizi yaptınız mı sorusu (Ö 132).
Hasta açısından özel ya da çekinilecek bir alan olduğunu düşünme (toplam 33 öğrenci)	Boş bardak (Ö 1), ayna (Ö 2), kabuğuna çekilen kaplumbağa (Ö 6), bazen dünyanın en zor sorusu (Ö 17), kırk dereden su getirmek (Ö 19), onun kimliğine müdahale etmek (Ö 23), sandık (Ö 29), pandoranın kutusunu açmak (Ö 32), sihirli kutuyu açmak (Ö 39), far görmüş tavşan (Ö 46), engelli koşu (Ö 52), özü (Ö 68), çekinmek (Ö 69), sorguya çekmek (Ö 72), onu konuşmaya zorlamak (Ö 74), ebeveynlerimiz ile iletişim kurmak (Ö 75), deveye hendek atlatmak (Ö 77), özel hayatın ortaya çıkması (Ö 79), kabuğunu kırmak (Ö 82), açılmamış bir kutu (Ö 83), sırrını başka birine zorla anlatmak (Ö 101), en büyük sırlarını sormak (Ö 105), özel hayatlarını irdelemek (Ö 106), düz duvara konuşmak (Ö 108), onun özel hayatını araştırarak meraklısı bir insan (Ö 111), saklı bir kutu (Ö 113), özel kutu (Ö 114), küstüm çiçeği (Ö 119), sormamam gereken bir soru (Ö 120), hastanın gözünde özel hayat ihlali (Ö 121), Kuş (Ö 122).
Eksik kalmış, konuşulmamış ve toplumsal olarak hazır olunmayan bir alan olduğunu düşünme (toplam 25 öğrenci)	Deveye hendek atlatmak (Ö 3), utanılacak bir şey (Ö 4), o an çok yanlış bir şey yapmak (Ö 5), yavru bir kedi ile ilgilenmek (Ö 9), öğretmenlik (Ö 11), onun kendi iç dünyasına girmek (Ö 13), bir hastalığın tedavisini bulmak (Ö 18), bilgisayarda oyun oynamak (Ö 28), ağaç kabuğunu soyarak (Ö 33), denizde nesne aramak (Ö 34), açılmamış hazine kutusunu açmak (Ö 36), uzaya gitmek (Ö 44), incelik bir deliği olan iğneden ip geçirmek (Ö 45), bulmaca (Ö 57), suya anlatmak (Ö 76), kutsalına dokunmak (Ö 78), onun duvarlarını aşmak (Ö 81), puzzle (Ö 60, Ö 85), yöneticiyi yüz yüze eleştirebilmek (Ö 86), yıllardır kilitli tutulan sandığı açmak (Ö 89), küçük bir çocuğa ailesi yokken şeker uzatmak (Ö 91), hastaya hakaret etmek (Ö 99), zulüm (Ö 107), hayalet (Ö 132).
Kendi açısından ayıp, kötü ya da utanılacak bir alan olduğunu düşünme (toplam 15 öğrenci)	Hakaret etmek (Ö 7), bir evde hırsız gibi dolaşmak (Ö 8), tanımadığım birisinin evine girmek (Ö 16), kızarmış bir domates (Ö 21), yatak odasına girmek (Ö 26), yazın ilk kez bikini giymek (Ö 27), dört duvar arasında kalmak (Ö 41), bana soruluyormuş (Ö 55), herkesin bakışlarını kendimde hissetmek (Ö 80), kendimi deve kuşu hissetmek (Ö 100), kutu (Ö 104), annesinden başka bir kadından 2. tabağı isteyen bir çocuk (Ö 115), evliliğin içine dâhil olan 3. kişiler (Ö 117), yeri yarıp içine girmek (Ö 127), dağ (Ö 128).
Kendi açısından zorlandığı, sevmediği veya çözemediği, hastaların verebileceği tepkilerden de çekindiği bir alan olduğunu düşünme (toplam 30 öğrenci)	Acı biber yemek (Ö 12), sevdiğim bir sanatçının konserine bilet bulmak (Ö 30), kişiye özel anahtarı olan bir kutu (Ö 38), sunum yapmak için büyük bir toplumun karşısına çıkmak (Ö 43), özel hayatına müdahale etmek (Ö 49, Ö 50), ağızdan elemler püsküren bir ejderhaya beni yemezseniz ve yakmazsanız dişlerinizi sayabilir miyim demek (Ö 51), eskimiş su (Ö 54), hayalet (Ö 58, Ö 70), ona müdahale etmek (Ö 61), kız kardeşine sormak (Ö 62), kapalı bir kutuyu açmak zorunda olmak (Ö 63), domates olmak (Ö 66), dedikodu teyzeler (Ö 67), yer yarılsa da yerin dibine girsem hissi (Ö 71), pervane (Ö 87), bir durum (Ö 88), kendimi haklı olduğum bir konuda savunmak (Ö 90), en fazla ne olabilir ki diye başladığım işler (Ö 96), benim için bir sürü kişinin içinde sunum yapmak (Ö 97), uzaylı (Ö 102), kızgın bir ütü (Ö 103), işkence (Ö 110), bir ortamda pot kırmak (Ö 112), elbise kılıfı (Ö 116), ateşe atılmak (iki taraf için de) (Ö 124), bazen farklı tepki verdikleri için zorla tutsak olmak (Ö 129), özel alana girmek (Ö 130), rulet oynamak (Ö 133).

* Aynı isimdeki metaforlar, açıklamalarına göre kategorilere ayrılmıştır.

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren soru yöneltmek toprakta çiçek gibidir. Çünkü, hasta ile hemşire arasındaki ilişkinin rahat olması gerektiğini düşünüyorum.” (Ö 84)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek çocuk oyuncuğu gibidir. Çünkü hastalarla bu konuda iletişim kurmak benim ve hastalarım için diğer anamnez bölümlerini doldurmak kadar kolay.” (Ö 94).

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek arkadaşıyla sohbet etmek gibidir. Çünkü rahat bir şekilde yaklaşarak konuşabildiğim için sohbet ediyormuş gibi hissediyorum.” (Ö 98)

Kategori 2: Bu kategorideki metaforlarda öğrencilerin cinselliğin hasta açısından özel ya da çekinilecek bir alan olduğunu düşünmelerine ilişkin kavramları odaklandıkları görülmektedir.

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek kabuğuna çekilen kaplumbağa gibidir. Çünkü hasta bunu ayıp bir şeymiş gibi görüp utanıyor.” (Ö 2)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek kırk dereden su getirmek gibidir. Çünkü aile veya kadın kendisini rahat ifade edemiyor ve utanıyor.” (Ö 19)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek pandoranın kutusunu açmak gibidir. Çünkü

kadınlar bu konuda çok çekingen davranıyor, hangi sorunların ortaya çıkacağı belirsiz.” (Ö 32)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek far görmüş tavşan gibidir. Çünkü çok şaşkın şekilde hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranıyorlar.” (Ö 46)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek engelli koşu gibidir. Çünkü her soruda karşı taraf bir sonraki soruya engel oluyor.” (Ö 52)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek özeli gibidir. Çünkü hastanede ortam müsait değil, başka hastalar da var.” (Ö 68)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek düz duvara konuşmak gibidir. Çünkü çoğu hasta bu konu ile ilgili içe kapanık ve sorulan sorulara cevap vermek istemiyorlar.” (Ö 108)

Kategori 3: Bu kategorideki metaforlarda öğrencilerin cinselliğin eksik kalmış, konuşulmamış ve toplumsal olarak hazır olunmayan bir alan olduğunu düşünmelerine ilişkin kavramlara odaklandıkları görülmektedir.

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek deveye hendek atlatmak gibidir. Çünkü kültürel olarak böyle soruları yanıtlamaya hazır değiller.” (Ö 3)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek o an çok yanlış bir şey yapıyormuşum gibidir. Çünkü karşılaştığım insanların tepkisi, bölgenin eğitim seviyesi buna hoşgörülü yaklaşmıyor.” (Ö 5)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek yavru bir kedi ile ilgilenmek gibidir. Çünkü yavru bir kedi kendi ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanabilir, kendisi ile ilgilenmek gerekir, hem yedirmek hem sevmek gibi, bir kadına da bu soruyu sormak onunla ilgilenmek gibi, eğer zorlandığı bir yer varsa yardımcı olmaya çalışılır.” (Ö 9)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek bilgisayarda oyun oynamak gibidir. Çünkü nasıl yaklaşmam gerektiğini bilirim ama internetin iyi çekmesi gerekir.” (Ö 28)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek kutsalına dokunmak gibidir. Çünkü kadınlar bu konuda gerek toplum yapısı gerek inanış ve kültür olarak çekingen ve normal bakmıyor. Profesyonel olamıyorum.” (Ö 78)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek küçük bir çocuğa ailesi yokken şeker uzatmak gibidir. Çünkü o küçük çocuk şekeri çok ister ve buna ihtiyacı vardır ama ailesinden çekindiği için alamaz, tıpkı o kadının konuşmaya ihtiyacı olup toplumsal baskıdan ötürü konuşamaması gibi.” (Ö 91)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek hayalet gibidir. Çünkü gerçekte varlığına inanmayız ama yine de ürpeririz, cinsellikte gerçekte vardır. Ama çok behsetmeyiz, korkarız.” (Ö 132)

Kategori 4: Bu kategorideki metaforlarda öğrencilerin cinselliğin kendi açılarından ayıp, kötü ya da utanılacak bir alan olduğunu düşünmelerine ilişkin kavramlara odaklandıkları görülmektedir.

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek bir evde hırsız gibi dolaşmak gibidir. Çünkü; bana ait olmayan bir yerde her an tetikte olup yargılanmamayı sağlamam gerek.” (Ö 8)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek yatak odasına girmek gibidir. Çünkü İki kişi arasına özel alana 3. kişi olarak dâhil oluyorum.” (Ö 26)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek dağ gibidir. Çünkü kendimle çok savaşıyorum, aşılamayacak utangaçlığım var bu konuda.” (Ö 128)

Kategori 5: Bu kategorideki metaforlarda öğrencilerin cinselliğin kendi açılarından zorlandığı, sevmediği veya çözemediği hastaların verebileceği tepkilerden de çekindiği bir alan olduğunu düşünmelerine ilişkin kavramlara odaklandıkları görülmektedir.

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek özel hayatına müdahale etmek gibidir. Çünkü soruyu sorarken hem karşı tarafı hem kendimi rahat hissetmiyorum.” (Ö 49)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek ağzından alevler püsküren bir ejderhaya beni yemezseniz ve yakmazsanız dişlerinizi sayabilir miyim demek gibidir. Çünkü hasta da ben de bu konuyu konuşurken çok çekinip geriliyoruz.” (Ö 51)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek kapalı bir kutuyu açmak zorunda olmak gibidir. Çünkü kadına özel bu sorular kadına ait ve saklı bilgilerdir, bir gizli kutu misali içinde ne var? şeklinde soru sorup endişe duyarız.” (Ö 63)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek domates olmak gibidir. Çünkü kızarıyorum oda utanır diye düşünüyorum.” (Ö 66)

“Bakım verdiğim bir kadına cinsel yaşamını içeren bir soru yöneltmek, en fazla ne olabilir ki diye başladığım işler gibidir. Çünkü genellikle elime yüzüme bulaştırıyorum.” (Ö 96)

TARTIŞMA

Bütüncül bir yaklaşımla bakım verilirken, cinsel yaşamın değerlendirilmesi en az diğer yaşam alanları kadar

önemlidir.^[14,15] Bu çalışma ile öğrencilerin bakım verirken cinsel yaşamın tanınmasına dair hemşirelik süreçlerine etki edebilecek olan inanç ve tutumlarının metaforlar aracılığı ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Konu ile ilgili olarak literatürde ülkemizde hemşirelik öğrencileri ile yapılmış benzer çalışmalar olsa da ^[15-22] direkt metaforlara odaklanan bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada, 133 hemşirelik öğrencisi, “bir kadına bakım verirken cinsel yaşamını tanılama” kavramı üzerine metaforlar üretmiştir. Öğrenciler tarafından üretilen metaforlar incelendiğinde, bu metaforların bir kadına bakım verirken cinsel yaşamını tanılama konusunda hem olumlu (Kategori 1: 30 metafor) hem de olumsuz (Kategori 2, 3, 4 ve 5: 103 metafor) anlamlar içerdiği gözlemlenmiştir. Çalışmada, en fazla metaforun üretildiği kategori, “hasta açısından özel ya da çekinilecek bir alan olarak değerlendirme” (Kategori 2) iken, en az metafor üretilen kategori ise “kendi açısından ayıp, kötü ya da utanılacak bir konu olarak değerlendirme” (Kategori 5) olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmadaki kategorileri sırası ile incelemek gerekirse;

“Normal ve olağan bir yaşam alanı olarak değerlendirme” kategorisinde yer alan metaforlar, öğrencilerin cinselliği normal ve olağan bir yaşam alanı olarak kabul ettiklerini gösteren olumlu bakış açılarını yansıtmaktadır. Bu kategoride toplam 30 öğrenci metafor üretmiştir. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi modelinde, en temel insan ihtiyaçlarından biri olarak kabul edilen cinsellik, yapılan bir çalışmada öğrenciler tarafından her canlı için temel bir arzu ve ihtiyaç olarak tanımlanmış, aynı zamanda doğal bir şekilde deneyimlenmesi gereken bir durum olarak ifade edilmiştir.^[12] Ülkemizde hemşirelik öğrencileriyle yapılan çeşitli çalışmalarda, öğrencilerin sınıf düzeylerinin ve cinsel sağlık bakımı konusunda aldıkları eğitimlerin, cinsel sağlık konusundaki tutumlarını etkilediği, özellikle sınıf seviyesi ilerledikçe öğrencilerin cinsel sağlık konusunda daha olumlu tutumlar geliştirdiği tespit edilmiştir.^[17,20-22] Avustralya’da yapılan bir çalışmada ise, cinsellik eğitimlerinin yararlı ve ilgili olarak değerlendirildiği, ayrıca cinsellik hakkında iletişim kurarken daha özgüvenli bir yaklaşım sergilendiği belirtilmiştir.^[23] Bu çalışmaya katılan öğrencilerin son sınıf öğrencisi olmaları, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği dersini almaları ve cinsel yaşama ilişkin bilgi ve deneyim kazanmaları göz önünde bulundurulduğunda, literatürle uyumlu olarak, cinselliği normal ve olağan bir yaşam alanı olarak düşünmeleri ve bu düşüncenin metaforlarını etkilemesi muhtemel görünmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen diğer temalarda, hemşirelik öğrencilerinin, cinsel sağlık bakımı verme konusunda genel anlamda bu sürecin çeşitli engeller ile çevrili olduğunu düşündükleri ve daha sancılı geçtiğini vurguladıkları görülmektedir.

“Hasta açısından özel ya da çekinilecek bir alan olarak değerlendirme” kategorisindeki metaforlar, öğrencilerin cinselliği hasta açısından özel ve çekinilecek bir konu olarak gördüklerini yansıtan temaları içermektedir. Bu kategoride toplam 33 öğrenci metafor üretmiştir.

Aşçı ve Gökdemir (2021) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin cinselliği hastalarla konuşulması gereken çok özel bir konu olarak değerlendirdiği, bu düşüncenin arkasında cinsel sağlıkla ilgili bilgi ve deneyim eksikliklerinin ve bakış açıları farklılıklarının bulunduğu bildirilmiştir. Aynı çalışmada, hastaların cinsel konularda konuşmaya ve hemşirelerden hizmet almaya isteksiz olmalarının, hemşirelerin cinsel sağlık bakımı sunmalarına engel teşkil edebileceği vurgulanmıştır. Ülkemizde yapılan benzer çalışmalarda, hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık bakımı verme konusunda olumsuz inanç ve tutumlara sahip oldukları gözlemlenmiştir.^[22] Demiröz Bal (2014) tarafından yapılan çalışmada, hemşirelerin hastalara cinsel sağlık bakımı sunmalarını engelleyen çeşitli faktörler olduğu belirtilmiş, bu engeller arasında bilgi eksikliği, kültürel ve dini inançlar, kişisel rahatsızlıklar ve eğitim eksiklikleri sayılmıştır.^[24] Lascelles (2019) tarafından yapılan bir çalışmada, hemşirelerin cinsel sağlık bakımı sunmalarını engelleyen faktörler incelenmiş ve bilgi eksikliği, kültürel ve dini inançlar, kişisel rahatsızlık ve eğitim eksikliği gibi engeller tespit edilmiştir. Bu engellerin, hemşirelerin hastalarla cinsellik konusunu ele almalarını zorlaştırdığı belirtilmiştir.^[25] Bu bağlamda, bu çalışmaya katılan öğrencilerin de benzer düşünce yapılarıyla metaforlar ürettikleri ve bu metaforların cinsel sağlıkla ilgili bilgi ve deneyim eksiklikleri ile şekillendiği düşünülmektedir.

Eksik kalmış, konuşulmamış ve toplumsal olarak hazır olunmayan bir alan olduğunu düşünme kategorisindeki metaforlarda öğrencilerin cinselliğin eksik kalmış, konuşulmamış ve toplumsal olarak hazır olunmayan bir alan olduğunu düşünmelerine ilişkin temalarını içerdiği görülmektedir. Bu kategoride toplam 25 öğrenci metafor üretmiştir.

Bireylerin cinselliğe yaklaşımı, bulundukları toplumun kültürel, dini, siyasi ve ekonomik yapılarından etkilenmektedir.^[16,17,21,26] Cinsel sağlık ve ilişkili konular, ailede ya da toplumda açıkça tartışılmadığı için çocukluktan itibaren tabu haline gelebilmekte ve bu durum, bireylerde olumsuz tutumların gelişmesine yol açabilmektedir.^[17,21]

Özdemir, Benli ve Çetin (2024), farklı kültürlerle karşılaştırıldığında Türkiye’nin, batı kültürlerine göre cinsellik konusunda daha fazla tabu barındırdığını, hemşirelik öğrencilerinin ise hastalarla cinselliği içeren konularda konuşmak için yeterince hazır olmadıklarını belirtmişlerdir. Güven ve Çelik (2021) de, Türk hemşirelerinin batı ülkelerine kıyasla cinsel bakım konularında daha fazla tabu ve olumsuz tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca yine aynı çalışma sağlık

bakım sistemimizde cinselliğin sıklıkla göz ardı edilmesinin, hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık uygulamalarına öncelik verme konusunda olumsuz bir etki yarattığını vurgulamaktadır. Traumer ve ark.'nın (2019) yaptığı bir çalışmada, toplumsal tabuların ve açık iletişim eksikliğinin, hastaların sağlık hizmeti sağlayıcılarıyla cinselliği tartışmaktan rahatsız olmalarına yol açtığı gözlemlenmiştir.^[27] Bu çalışma, öğrencilerin ürettikleri metaforların, literatürdeki kültürel eğilimlerle benzer bir yönelim gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Kendi açısından ayıp, kötü ya da utanılacak bir alan olduğunu düşünme kategorisindeki metaforların öğrencilerin cinselliğin kendi açılarından ayıp, kötü ya da utanılacak bir alan olduğunu düşünmelerine ilişkin temaları içerdiği görülmektedir. Bu kategoride toplam 15 öğrenci metafor üretmiştir.

Cinsellik gibi özel konular, genellikle utanma duygusunun arttığı ve cinsel bakım verilirken bu utanmanın düşünce ve davranışsal tepkiler üzerinde engel oluşturabileceği durumları içermektedir.^[17,26] Bilgiç, Dağlar ve ark. (2023) tarafından yapılan bir çalışmada, cinsel sağlığa yönelik bakım uygulamalarının sınırlı düzeyde olduğu, birçok hemşirenin utandığı için hastalarıyla cinsel yaşantıları hakkında konuşmaktan kaçındıkları ve cinsel sağlıklarını değerlendirmekten de geri durdukları belirtilmiştir. Başka bir çalışmada ise hemşirelerin bakım verirken en büyük engellerinin cinsellikle ilgili konuşurken kendilerini rahatsız hissetmeleri olduğu ifade edilmiştir.^[28] Demiröz Bal (2014) çalışmasında, hemşirelerin %76,3'ünün cinsel konularla ilgili konuşmaktan rahatsızlık duyduğunu ve %67,8'inin hastanede yatan hastaların cinsel sorunlarıyla ilgilenemeyecek kadar hasta olduklarını düşündüklerini bildirmiştir.

Benli ve Çetin (2024) yaptıkları çalışmada, cinsel sağlık konusunda konuşurken kendini rahat hisseden öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğunu bildirmiştir. Bu çalışmanın sonucunda ise, cinsellikle ilgili konuşurken kendini rahat hissetmeyenlerin oranının %46,6 olduğu, yani öğrencilerin neredeyse yarısının böyle hissettiği ve bu durumun bakım uygulamaları için ciddi bir engel oluşturma potansiyeline sahip olduğu tespit edilmiştir. Yabancı literatürde de benzer bulgular yer almaktadır. Örneğin, Traumer ve ark.'nın (2019) çalışmasında, Danimarka'daki sağlık hizmetlerinde cinselliğin tabu bir konu olarak görülmesi nedeniyle hastaların sağlık profesyonelleriyle cinsellik hakkında konuşmaktan rahatsız oldukları ve bu durumun cinsel sağlık hizmetlerinin sunumunu olumsuz etkilediği vurgulanmıştır. Ayrıca, hemşirelerin cinsel sağlık konularında eğitim eksiklikleri ve kişisel rahatsızlıkları nedeniyle bu konuları hastalarla tartışmaktan kaçındıkları bildirilmiştir.^[25] Çalışmamız, literatürle uyumlu olarak, hemşirelik öğrencilerinin cinsellik konusundaki rahatsızlıklarının, cinsel sağlık bakımını etkileyebileceğini göstermektedir.

Kendi açısından zorlandığı, sevmediği veya çözemediği, hastaların verebileceği tepkilerden de çekindiği bir alan olduğunu düşünme kategorisindeki metaforlarda öğrencilerin cinselliğin kendi açılarından zorlandığı, sevmediği veya çözemediği hastaların verebileceği tepkilerden de çekindiği bir alan olduğunu düşünmeleri temalarını içerdiği görülmektedir. Bu kategoride ise 30 öğrenci metafor üretmiştir.

Cinselliğin tabu olduğu toplumlarda, cinsel sağlıkla ilgili iletişim zorlukları hem hastalar hem de sağlık profesyonelleri için belirgin olmaktadır.^[21] Bilgiç, Dağlar ve ark.'nın (2023) çalışmasında, hemşirelerin cinsel sağlık konularında bilgi eksiklikleri nedeniyle hastaları doktora yönlendirme oranının yüksek olduğu görülmüştür. Gürel ve Taşkın (2020) ise cinsel sağlık dersini almış öğrencilerin, cinsel sağlık konusunda daha olumlu tutum ve farkındalık geliştirdiğini bildirmiştir. Diğer çalışmalarda da, cinsel sağlık bilgisi yetersiz olan öğrencilerin tutumlarının olumsuz olduğu belirtilmiştir.^[26] Fennell ve Grant'ın (2019) sistematik derlemesinde, hemşirelik öğrencilerinin cinsellik hakkında soru sormakta zorluk yaşadıkları ve bu zorluğun eğitim eksikliklerinden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Yabancı literatürde de benzer bulgulara rastlanmaktadır.^[29] Hemşirelik eğitiminde, öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili güvenlerini artıracak yapılandırılmış eğitimlerin önemine dikkat çekilmektedir.^[4]

Bu çalışmanın bulguları, örneklemin öğrencilerden oluşması, cinsel sağlıkla ilgili bakım deneyimlerinin ders/staj kapsamında sınırlı sürelerde gerçekleşmesi ve bakımın ana sorumluluğunun öğrencilere ait olmaması nedeniyle, zorlu durumlarla baş etme deneyimlerinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin hastalara cinsel sağlık bakım hizmeti sunma konusunda tabular ve engellerle karşılaştığını ortaya koymuştur. Cinsel yaşamı içeren konulara yönelik tabu ve engeller, bütüncül bakımın sağlanmasında önemli bir engel sorun teşkil edebilir. Hemşirelik öğrencilerinin lisans eğitimleri sırasında, cinsel bakım becerilerinin geliştirilmesi amacıyla kültürel altyapılarının incelenmesi, iletişimdeki engellerin ve süreçlerin analiz edilmesi, ayrıca konfor düzeylerinin artırılması için zorlu cinsel bakım senaryolarıyla desteklenen egzersiz ve girişimlerin uygulanması, konunun çok boyutlu bir şekilde ele alınmasına katkı sağlayabilir.

Literatürde, öğrencilerle yapılan çalışmalarda çoğunlukla ilişki arayıcı bir yaklaşım benimsenmiş olup, benzer çalışmalarda öğrencilerin kültürel ve gelişimsel özellikleri de göz önünde bulundurularak, cinsel bakım verme engellerinin daha kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin karşılaştıkları

engellerin daha derinlemesine anlaşılabilmesi için geniş kapsamlı ve çok boyutlu araştırmalar önerilmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışmanın sonuçları sınırlılıkları bağlamında değerlendirilebilir. Çalışma tek bir merkezde öğrenim gören ve sadece 4. sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde gerçekleşmiş olup, katılımcıların kişisel bildirimlerine dayanmaktadır.

Teşekkür

Çalışmamıza gönüllü katılım sağlayan öğrencilere teşekkür ederiz.

Etik Kurul Onayı

Çalışma, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylandı. (onay tarihi ve sayısı: 26.06.2024/462231).

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar ilişkisi olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek

Herhangi bir mali destek alınmamıştır.

Ethics Committee Approval

The study was approved by Zonguldak Bülent Ecevit University Human Research Ethics Committee. (date and number of approval: 26.06.2024/462231).

Peer-review

Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest

No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure

No financial support has been received.

KAYNAKLAR

1. Kulakçak Ö. Cinsellikle ilgili bakış açıları ve çağdaş cinsellik anlayışı. Türkiye Klinikleri Obstetrics-Women's Health and Diseases Nursing-Special Topics. 2016;2(1):1–8.
2. WHO Health Topics: Sexual Health; 2024. [Access date: August 2025]. Available from: https://www.who.int/topics/sexual_health/en/
3. Erbil N. Relationship between sexual myths and sexual function of women. Int J Caring Sci. 2019;12(3):1570–1579.
4. Gütül Öz H., Balcı Yangın H, Ak Sözer G. Cinsel sağlık dersinin hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitleri üzerine etkisi. STED: Sürekli Tıp Eğitimi Derg. 2021;30(6):400–408. [CrossRef]
5. Fennell R, Grant B. Discussing sexuality in health care: a systematic review. J Clin Nurs. 2019;28(17-18):3065–3076. [CrossRef]
6. Sung S-C, Huang H-C, Lin M-H. Relationship between the knowledge, attitude, and self-efficacy on sexual healthcare for nursing students. J Prof Nurs. 2015;31(3):254–261. [CrossRef]
7. Evcli F, Demirel G. Sexual myths of midwifery and nursing students and their attitude regarding the assessment of sexual health. J Hum Sci. 2018;15(4):2280–2288. [CrossRef]
8. Delaunay C, Gouveia L. Metaphors as communication tools in fertility care and assisted reproductive technologies in Portugal. Patient Educ Couns. 2025;137:108812. [CrossRef]
9. Gozzi RD. The power of metaphor: in the age of electronic media. ETC. A Review of General Semantics. 1999;56(4):380–404.
10. Kövecses Z. Extended Conceptual Metaphor Theory. Cambridge: Cambridge University Press; 2020. [CrossRef]
11. Hammack PL, Frost DM, Hughes SD. Queer intimacies: a new paradigm for the study of relationship diversity. J Sex Res. 2019;56(4-5):556–592. [CrossRef]
12. Yılmaz CK, Yüksel A. Nursing students' metaphorical perceptions of sexuality in older people: an example of metaphor analysis. Nurse Educ Pract. 2024;74:103853. [CrossRef]
13. Tong A, Sainsbury P, Craig J. Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. Int J Qual Health Care. 2007;19(6):349–357. [CrossRef]
14. Attepe Özden S, Tekindal M, Gedik TE, Erim F, Ege A, Tekindal MA. Nitel araştırmaların rapor edilmesi: COREQ kontrol listesinin Türkçe uyarlaması. Eur J Sci Technol. 2022;(35):522–529. [CrossRef]
15. Gürel R, Taşkın L. Cinsel sağlık: hemşirelik öğrencilerinin bakış açıları, inanç ve tutumları. THDD: Türk Hemşireler Derneği Derg. 2020;1(1):27–38. [CrossRef]
16. Bilgiç D, Dağlar G, Duran Aksoy Ö, Uçuk S, Sevimli Gül G. Hemşirelerin cinsel sağlık bakım uygulamalarının ve cinsel bakıma ilişkin tutum ve inançlarının belirlenmesi. Gevher Nesibe J Med Health Sci. 2023;8(4):1049–1059.
17. Doğan Özdemir NG, Karadeniz Benli C, Çetin A. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki tutumları. Androl Bul. 2024;26:1–7. [CrossRef]
18. Güven ŞD, Küçükakça Çelik G. Evaluation of nursing students' attitudes and beliefs regarding sexual care. Androl Bul. 2021;23:7–12. [CrossRef]
19. Doğan N, Fışkın G, Yüceler Kaçmaz H. Cinsel sağlık dersi alan ve almayan öğrencilerin cinsel sağlık bakımına ilişkin inanç ve tutumları. Androl Bul. 2022;24:1–10. [CrossRef]
20. Çulha Y, Afşin F. Hemşirelik öğrencilerinde cinsel sağlık tanınmasına ilişkin akran eğitiminin cinsel sağlık konusundaki tutumlarına etkisi. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Derg. 2023;5(1):23–28. [CrossRef]
21. Aşçı Ö, Gökdemir F. Hemşirelik öğrencilerinde cinsel mitler ve hasta cinselliğini değerlendirmeye yönelik tutumlar. Sağlık ve Toplum. 2021;31(1):100–109.
22. Aker MN, Uslu E, Tunç Tuna P, Molu B. Hemşirelik öğrencilerinin cinsel sağlık bakımına ilişkin tutum ve inançları. Ankara Sağlık Bilimleri Derg. 2018;7(1):41–49.
23. Kauer S, Power J, Bourne A, Fisher C. Associations between school-based relationships and sexuality education and young people's sexual experiences. Sex Education. 2024;25(4):496–512. [CrossRef]
24. Demiröz Bal M. Hemşirelerin cinsel bakıma ilişkin tutum ve inançları. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Derg. 2014;11(3):38–42.
25. Lascelles A. Identifying Barriers in Nurses' Sexual Health Care Provision. Degree Thesis (Degree Programme in Nursing). Theseus. 2019. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/173041/Annukka.Lascelles.pdf?sequence=2>
26. Uzdil N, Günaydın Y. Ebelik öğrencilerinde cinsel tutum ve inanışlar üzerinde cinsel utangaçlığın etkisi. Androl Bul. 2022;24(4):264–272. [CrossRef]
27. Traumer L, Jacobsen MH, Laursen BS. Patients' experiences of sexuality as a taboo subject in the Danish healthcare system: a qualitative interview study. Scand J Caring Sci. 2019;33(1):57–66. [CrossRef]
28. Wang P, Ai J, Davidson PM, Slater T, Du R, Chen C. Nurses' attitudes, beliefs and practices on sexuality for cardiovascular care: a cross-sectional study. J Clin Nurs. 2019;28(5-6):980–986. [CrossRef]
29. Sung S-C, Jiang H-H, Chen R-R, Chao J-K. Bridging the gap in sexual healthcare in nursing practice: implementing a sexual healthcare training programme to improve outcomes. J Clin Nurs. 2016;25(19-20):2989–3000.